

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЛАСТ ШУМЕН КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Окончателни данни

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- ✓ Доброволност на отговорите;
- ✓ Самоопределение;
- ✓ Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението и на трите основни етнически групи, както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. **българската етническа група** в област Шумен обхваща 81 907, или 57.9% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. дялът на тази група намалява с 1.3 процентни пункта.

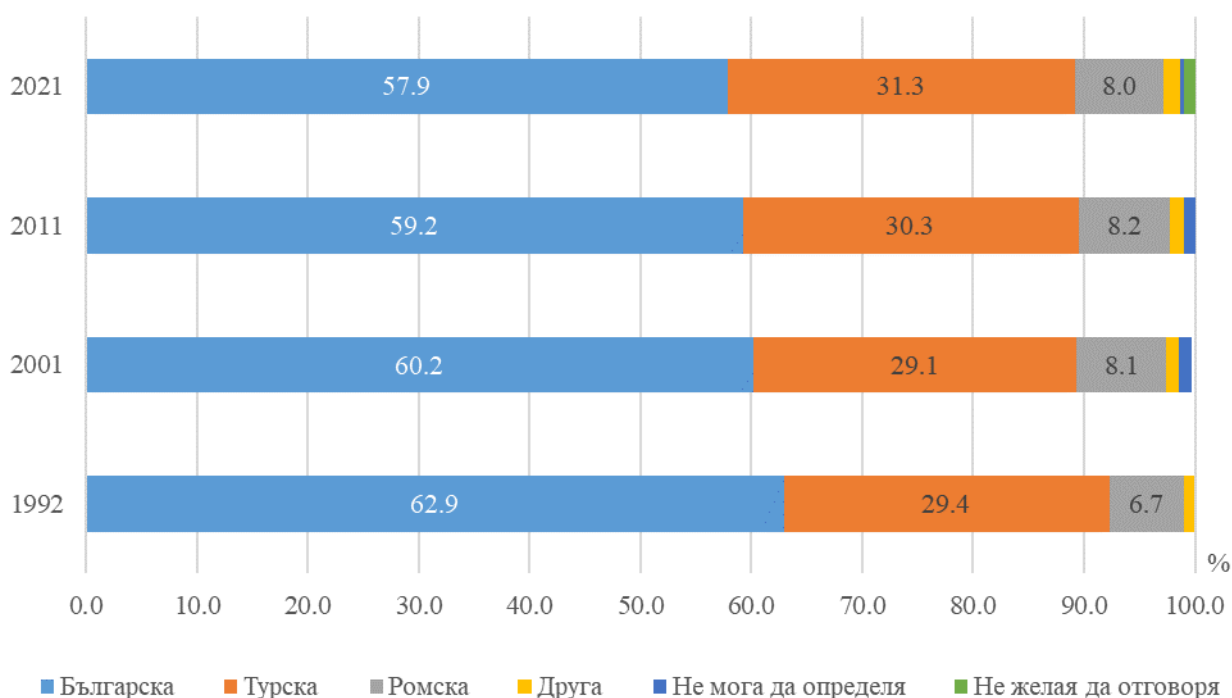
Към **турската етническа група** в област Шумен са се самоопределили 44 263, или 31.3% от отговорилите лица. Относителният им дял се увеличава с 1.0 процентен пункт в сравнение с 2011 година.

В област Шумен към третия по численост **ромски етнос** са се самоопределили 11 268, или 8.0% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 0.2 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към **други етнически групи** са се самоопределили 2 118 души, или 1.5%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 424 (0.3%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 1 448, или 1.0% от отговорилите лица.

Фиг. 1. Структура на населението в област Шумен по етническа принадлежност и години на преброяванията¹

Териториално разпределение по етническо самоопределение

Към 7 септември 2021 г. в градовете на област Шумен живеят 82.1% от българския, 34.3% от турския и 41.1% от ромския етнос.

Българската етническа общност преобладава в 5 от общините на областта - Шумен (77.0%), Каспичан (68.4%), Смядово (65.2%), Велики Преслав (64.9%) и Нови пазар (57.1%). В останалите 5 общини на областта преобладават лицата, самоопределили се към турската етническа общност - Венец (87.4%), Хитрино (85.3%), Каолиново (79.2%), Върбица (57.6%) и Никола Козлево (49.8%). Най-голям е дялът на ромския етнос в общините Никола Козлево (27.2%), Върбица (20.8%), Нови пазар (17.3%), Каолиново (14.5%) и Каспичан (12.9%).

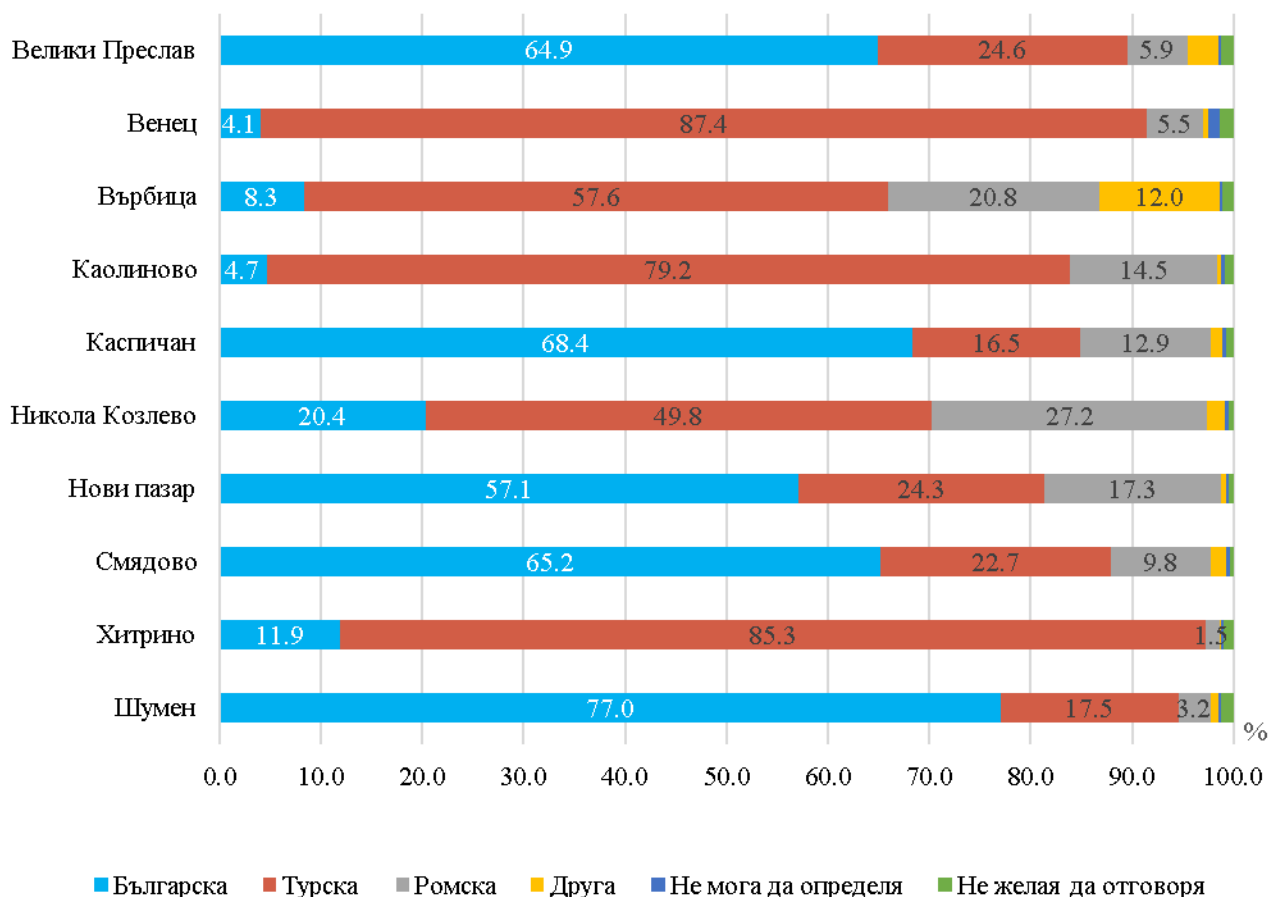
¹ До 1992 г. вкл. в групата „Друга“ са включени и недеklarиралите етническата си група.

През 2001 г. в групата „Не мога да определя“ са включени и недеklarиралите етническата си група.

Поради доброволния характер на въпроса за етническото самоопределение през 2011 и 2021 г. структурата е изчислена към общия брой на отговорилите на този въпрос лица, а не към цялото население.

В представянето на структурата на населението по етнос и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Фиг. 2. Структура на населението по етническа принадлежност по общини към 7 септември 2021 година

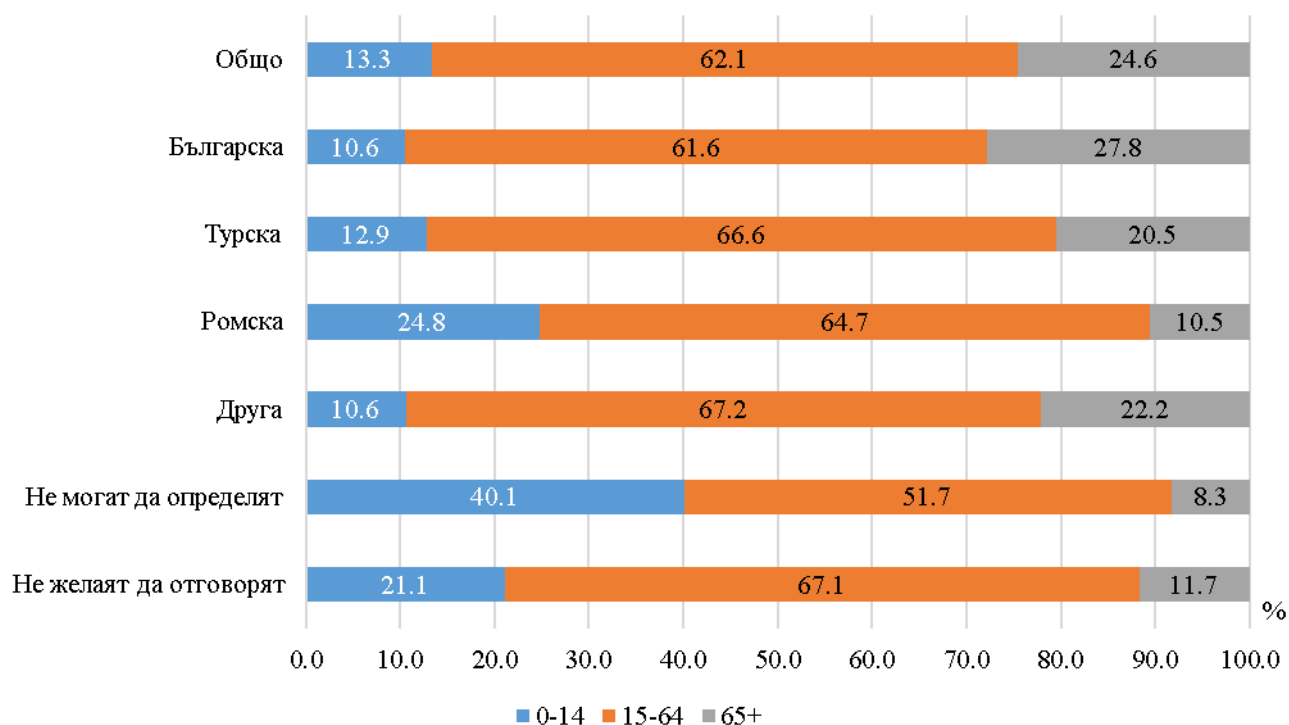

Възраст и етнос

Характерният за последните десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. При тази група в област Шумен делът на населението на 65 и повече навършени години е най-висок - 27.8%, при 20.5% и 10.5% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности в област Шумен най-висок е делът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 24.8% от самоопределилите се към този етнос. Делът на младите при турската етническа група е 12.9%, а най-нисък е този дял при българската общност - 10.6%.

Фиг. 3. Възрастова структура на населението в област Шумен по етнически групи към 7 септември 2021 година

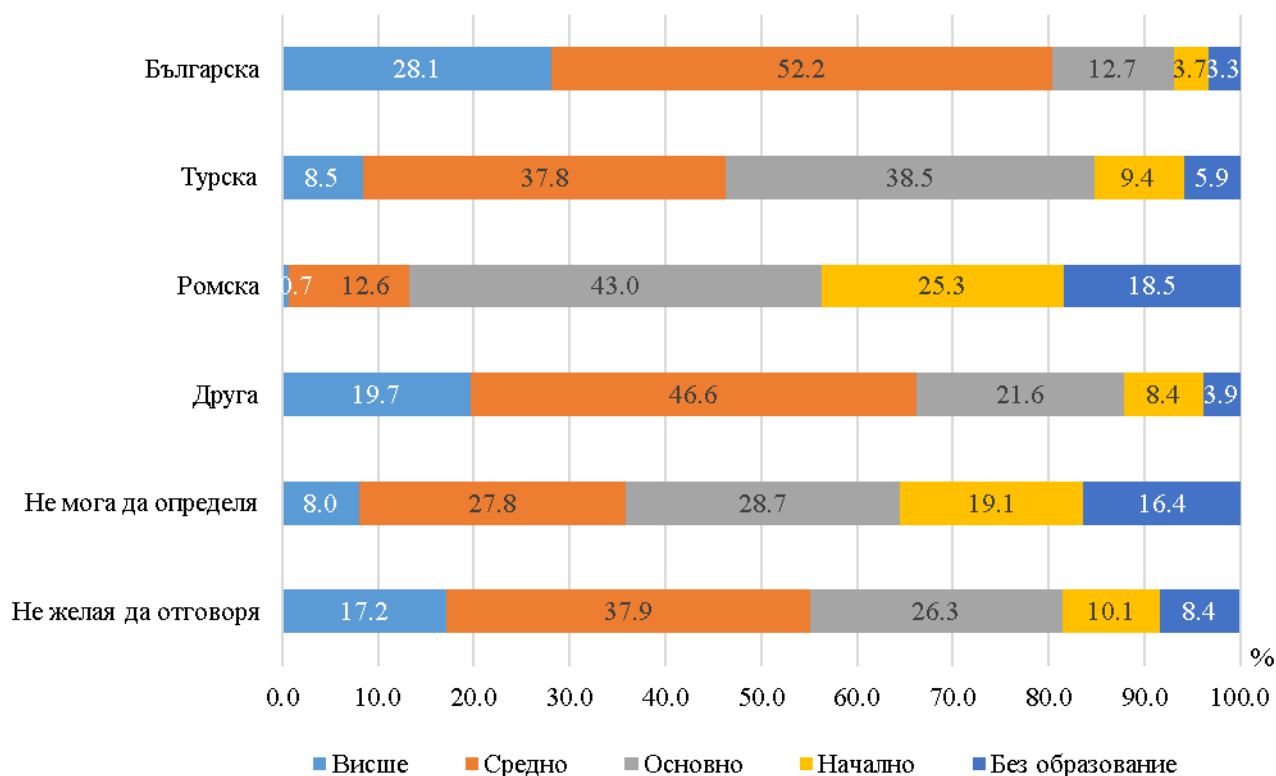

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението в област Шумен по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години 80.3% са с високо образование (28.1% с висше и 52.2% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 46.3% (8.5% с висше и 37.8% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 13.2%, съответно 0.7% с висше и 12.5% със завършено средно образование.

В сравнение с 2011 г. и при трите основни етнически групи се наблюдава положителна тенденция на увеличаване на относителния дял на лицата със завършено висше и средно образование. За десет години дялът на населението със завършено висше образование нараства от 0.4 на 0.7% сред ромската етническа група, от 4.1 на 8.5% сред турската и от 22.2% през 2011 г. на 28.1% през 2021 г. сред самоопределилите се към българската етническа група.

Фиг. 4. Разпределение на населението в област Шумен по етническа принадлежност и степен на завършено образование към 7 септември 2021 година

От лицата на 15 и повече навършени години в областта никога не са посещавали училище 0.3% от самоопределилите се към българската етническа група, 1.2% от турската и 4.1% от ромската етническа група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. Към 7 септември 2021 г. в област Шумен 6.3% от самоопределилите се към ромската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 1.7% и 0.4% съответно за самоопределилите се към турската и българската етническа група.

Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Безработицата е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група. През наблюдавания период 62.7% от икономически активните лица на възраст 15 и повече години от този етнос са били безработни. Безработни са били 23.4% от самоопределилите се от турската етническа група. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 7.9% от икономически активните лица на възраст 15 и повече години.

Майчин език

Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Българският е майчин език за 81 356 души, или 58.5% от населението, турският - за 46 271 души, или за 33.2%, и ромският - за 8 709 души, или за 6.3% от отговорилите лица.

Друг майчин език са посочили 1 119 души, или 0.8%.

Лицата, които са посочили, че не могат да определят майчиния си език са 454 (0.3%).

Отговор „Не желая да отговоря“ са отбелязали 1 267, или 0.9% от отговорилите лица.

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

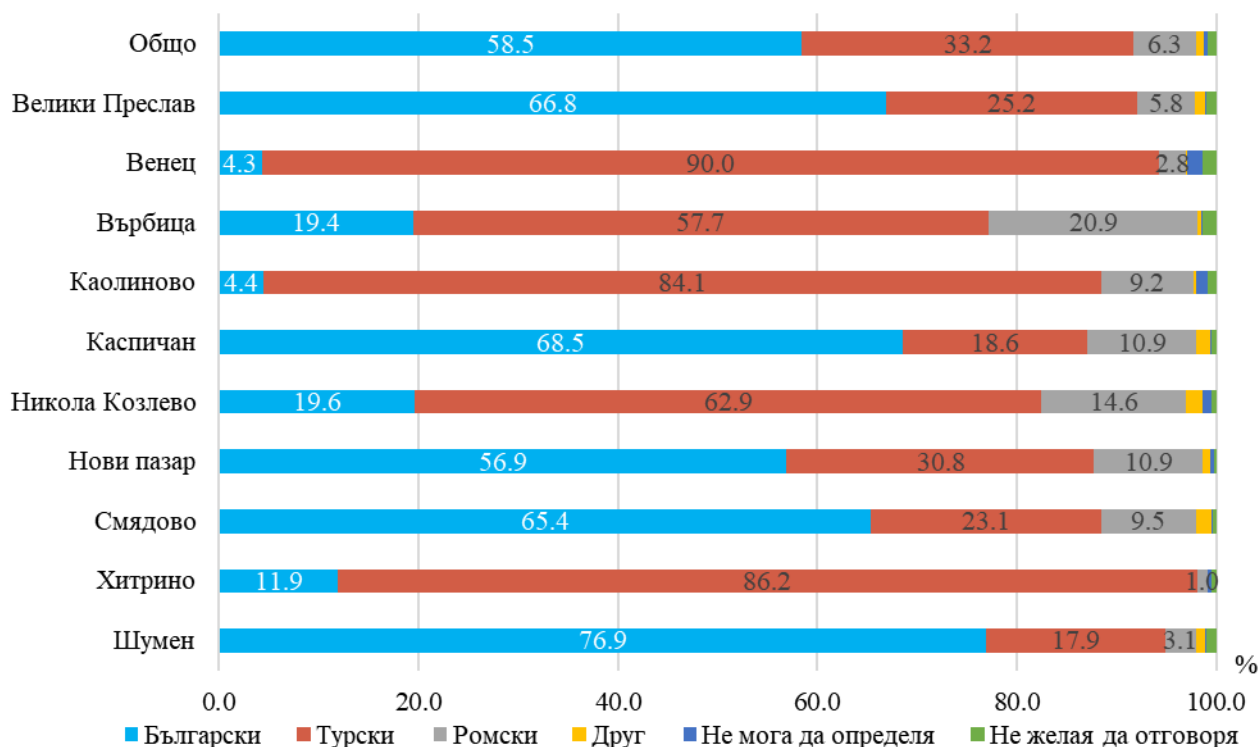
Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 99.0% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 446 (0.6%) - турския, 65 (0.1%) - ромския, и 156 (0.2%) - друг.

Сред самоопределилите се към турската етническа група за 43 326 души (98.8%) майчин език е турският, а за 396, или 0.9%, майчин е българският език.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 8 580 души, или 76.9%, са посочили ромския за майчин език;
- 2 284, или 20.5% - турски;
- 119, или 1.1% - български.

Фиг. 5. Разпределение на населението по майчин език и общини към 7 септември 2021 година

Вероизповедание

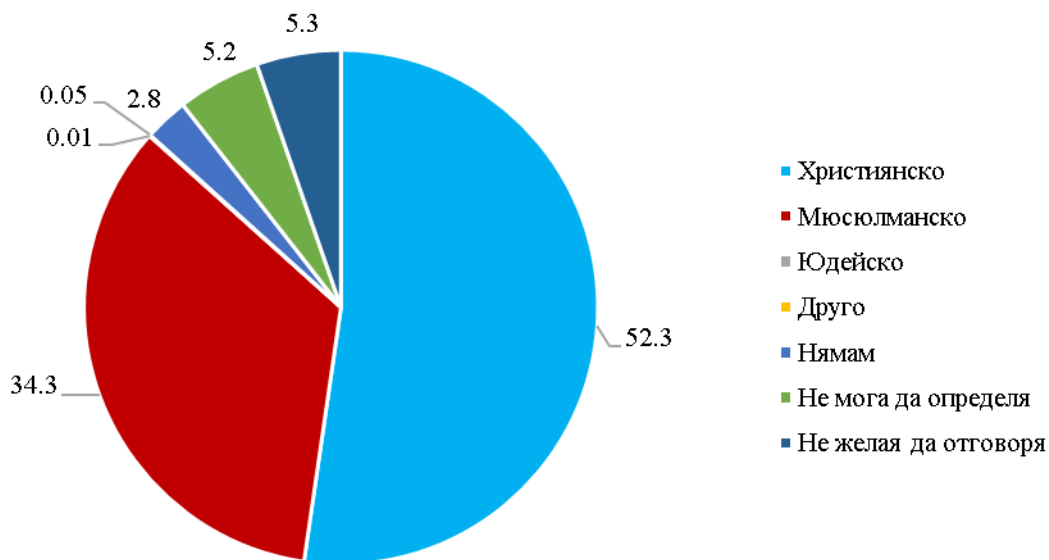
Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

В област Шумен лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 72 792, или 52.3% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 71 055, или 97.6% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с протестантско вероизповедание - 1 193 (1.6%), католическо - 239 (0.3%), и 145 (0.2%) са посочили арменско апостолическо вероизповедание. Отговорът „друго християнско“ са избрали 160, или 0.2% от отговорилите на въпроса.

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 47 752 лица, или 34.3%.

Към 7 септември 2021 г. 3 846 (2.8%) лица са отговорили, че нямат вероизповедание, 7 298 (5.2%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 7 406 (5.3%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

Фиг. 6. Структура на населението в област Шумен по вероизповедание към 7 септември 2021 година

Вероизповедание и етнос

При лицата, самоопределили се към българската етническа група, 70 327 души, или 87.7%, са с християнско вероизповедание.

За 39 076 души (89.1%) от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с мюсюлманско вероизповедание - 6 429, или 57.6%. Християнско вероизповедание е посочено от 1 447 (13.0%) от ромите.

Религиозност

Религиозността е миросглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този миросглед.

Към 7 септември 2021 г. 64 574, или 46.4% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 25.7% са отбелязали „не“, 19.1% „не мога да определя“, а 8.8% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. От отговорилите с „да“ 56.1% са жени, а 43.9% са мъже.

Комбинирането на въпросите за вероизповедание и религиозност показва, че 55.1% от самоопределилите се към мюсюлманско вероизповедание са посочили, че са религиозни, докато при самоопределилите се към християнско вероизповедание този дял е 51.9%.

Фиг. 7. Разпределение на населението в област Шумен по вероизповедание и религиозност към 7 септември 2021 година

